

คำวินิจฉัยของ นายมานิต วิทยาเต็ม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓/๒๕๔๕

วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้แจ้งเห็นจริง

พรรคผู้แจ้งเห็นจริงได้แจ้งต่อประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๔๔ กรณีกรรมการบริหารพรรคลาออกจากตำแหน่ง จำนวน ๑๖ คน ซึ่งทำให้ คณะกรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่งทั้งหมด และที่ประชุมใหญ่สามัญพรรคผู้แจ้งเห็นจริง ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๔ ซึ่งประชุม ณ บ้านเลขที่ ๕ หมู่ที่ ๔ ตำบลลำพวรรณรา อำเภอลำพวรรณรา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีมติเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคผู้แจ้งเห็นจริง พ.ศ. ๒๕๔๓ จำนวน ๕ ข้อ และเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๑๔ คน ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมือง ได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสระบุรี หนองคาย เชียงใหม่ และนครศรีธรรมราช ตรวจสอบข้อเท็จจริงการจัดประชุมใหญ่สามัญพรรคผู้แจ้งเห็นจริง ว่าดำเนินการเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคหรือไม่ อย่างไร

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสระบุรี หนองคาย เชียงใหม่ ได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่ได้สอบปากคำผู้ที่ปรากฏรายชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม โดยให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ได้รับหนังสือเชิญประชุมใหญ่สามัญพรรคผู้แจ้งเห็นจริง และมีการจัดประชุมใหญ่สามัญ ในวันเวลาและสถานที่ดังกล่าวจริง รวมทั้งได้ลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเองจริง ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามที่ได้สอบปากคำผู้ที่ปรากฏรายชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม ปรากฏว่า ไม่มีการประชุมใหญ่สามัญ ที่บ้านเลขที่ ๕ หมู่ที่ ๔ ตำบลลำพวรรณรา อำเภอลำพวรรณรา จังหวัดนครศรีธรรมราช แต่ได้ประชุม ที่บ้านเลขที่ ๑๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลลำพวรรณรา อำเภอลำพวรรณรา จังหวัดนครศรีธรรมราช และผู้ที่มี ลายมือชื่อปรากฏอยู่ในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๒๕ คน ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้แจ้งเห็นจริงแต่อย่างใด ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญในวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว ไม่ได้รับหนังสือเชิญให้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ไม่ได้ลงลายมือชื่อในบัญชี รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม และผู้ที่ปรากฏลายมือชื่อเข้าร่วมประชุมใหญ่ จำนวน ๒ คน คือ นายสินชัย

LIART

เพ็ชรมาก และนายไพโรจน์ แสงมณี อยู่ระหว่างต้องโทษจำคุก นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้ว เห็นว่า การประชุมใหญ่สามัญพรรคผู้แจ้เห็นจริง จึงมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๘๕ คน (จำนวนที่พรรค แจ้ไว้ ๑๑๔ คน หักออก ๒๕ คน โดยจำนวนที่หักออกยังไม่รวมผู้ที่อยู่ระหว่างต้องโทษจำคุก จำนวน ๒ คน) ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคผู้แจ้เห็นจริง พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๗๐ กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน จึงไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ มีเหตุให้ ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงอาศัยอำนาจตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้แจ้เห็นจริง เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ และข้อบังคับพรรคผู้แจ้เห็นจริง พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๗๐

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องแล้วมีมติให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป

พรรคผู้แจ้เห็นจริงโดยนายชัชวราภรณ์ เปล่งแสงสว่าง หรือพีรเดช แสงสว่าง รักษาการหัวหน้าพรรค ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๕ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า พรรคผู้แจ้เห็นจริง ได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองจากนายทะเบียนพรรคการเมือง ตั้งแต่วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๔๗ และได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ แต่ขณะที่ยังไม่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก็ได้เกิดความขัดแย้งกันทาง ความคิดในคณะกรรมการบริหารพรรคผู้แจ้เห็นจริง เป็นเหตุให้คณะกรรมการบริหารพรรคผู้แจ้เห็นจริง ลาออกจากตำแหน่ง จำนวน ๑๖ คน ซึ่งผู้รักษาการหัวหน้าพรรคผู้แจ้เห็นจริงได้ทำหนังสือเชิญประชุมใหญ่ สมัยสามัญพรรคผู้แจ้เห็นจริง ให้เป็นไปตามเวลาที่ระเบียบข้อบังคับพรรคกำหนดด้วยความรีบเร่งและไม่ชำนาญ ระเบียบข้อกฎหมายต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกอบกับคณะกรรมการบริหาร พรรคผู้แจ้เห็นจริงทั้งหมด ๑๘ คน มีความรู้ความเข้าใจน้อยหรือมีการศึกษาในระดับชั้นต่ำหรือเป็น ชาวบ้านเสียส่วนมาก ทำให้ความคิดอุดมการณ์ทางการเมืองแตกต่างกันจนเป็นผลทำให้เกิดความขัดแย้งกันเป็นระยะ ๆ ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และเกิดความผิดพลาดในระเบียบข้อกฎหมายหลายครั้ง

แต่ก็ได้ได้รับความยืดหยุ่นซึ่งเเนะจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งในระดับจังหวัดและส่วนกลางเป็นอย่างดี เพราะฉะนั้น พรรครู้แจ้งเห็นจริง จึงขอยอมรับมตินายทะเบียน พรรคการเมือง ผู้ร้อง ที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรครู้แจ้งเห็นจริง โดยพรรครู้แจ้งเห็นจริง ไม่มีความโต้แย้งในข้อกล่าวหาใด ๆ ทั้งสิ้น

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๒๖ “ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหาร พรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด ในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง”

มาตรา ๖๕ “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมือง ตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

LIART

การพิจารณาและคำวินิจฉัย

พิจารณาแล้วเห็นว่า ที่ศาลรัฐธรรมนูญอาศัยอำนาจวินิจฉัยให้ยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ในหลายคดีที่ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เพื่อแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคหรือการเปลี่ยนแปลงตัวผู้บริหารพรรค ฯ ตามมติของที่ประชุมใหญ่พรรค ฯ นั้น ในฐานะความผิดที่ปรากฏว่า การประชุมใหญ่ของพรรค ฯ ในการลงมติดังกล่าวไม่เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ บัญญัติไว้ คือ ที่ประชุมใหญ่ขาดองค์ประชุมที่ครบถ้วน ผู้ทำคำวินิจฉัยได้ลงมติเป็นเสียงข้างน้อยไม่เห็นด้วย จึงให้ยกคำร้องของนายทะเบียนที่ให้ยุบพรรคการเมืองที่กระทำดังกล่าว โดยผู้ทำคำวินิจฉัยเห็นว่า ในกรณีที่พรรคการเมืองยื่นขอแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคหรือการเปลี่ยนแปลงตัวผู้บริหารพรรคตามมติของที่ประชุมใหญ่โดยปรากฏว่า เป็นการประชุมใหญ่ที่องค์ประชุมบกพร่องหรือไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดในข้อบังคับพรรคการเมืองนั้น สมควรที่นายทะเบียนจะปฏิเสธไม่รับแจ้งการเปลี่ยนแปลงตามมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติให้ความบกพร่องดังกล่าวมีผลถึงกับต้องยุบพรรคการเมืองเป็นสภาพบังคับเกินกว่าเหตุและขัดต่อหลักเสรีภาพของบุคคลในการตั้งพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗

อย่างไรก็ดีที่นายทะเบียนพรรคการเมือง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาว่ามีคำสั่งยุบพรรครู้แจ้งเห็นจริงในคดีนี้ ปรากฏข้อเท็จจริงว่า พรรครู้แจ้งเห็นจริงได้จงใจกระทำการงานและหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับองค์ประชุมในการประชุมใหญ่ที่อ้างต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง โดยมีพฤติการณ์กระทำผิดร้ายแรง คือ การอ้างบุคคลผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมว่าเป็นสมาชิกพรรคและเข้าร่วมประชุมทั้ง ๆ ที่ความจริงมิใช่สมาชิกพรรคและมิได้เข้าร่วมประชุมและมีอยู่ ๒ คนอยู่ระหว่างต้องโทษจำคุก พิจารณาพฤติกรรมของพรรครู้แจ้งเห็นจริงแล้วเห็นว่า ผู้มีส่วนร่วมและบริหารพรรค ฯ มิได้ตั้งพรรครู้แจ้งเห็นจริงขึ้นเพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองโดยสุจริต และไม่มีเจตนารมณ์ทางการเมืองอย่างแท้จริงแต่อย่างใด และพรรครู้แจ้งเห็นจริงชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ขอยอมรับมตินายทะเบียนพรรคการเมืองที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรค ฯ โดยไม่ได้แย้งข้อกล่าวหาใด ๆ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้แจ้งเห็นจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายมานิต วิทยาเต็ม
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ